

Podpis výstavce cizí směnky a směnečný závazek avala

Nedostatek podpisu výstavce cizí směnky na směnce v době, kdy aval učinil rukojemské prohlášení, nemá vliv na existenci směnečného závazku avala.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 1047/2007, ze dne 19.9.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně D.L., a. s., zastoupené JUDr. R. Ch. Ph.D., advokátem proti žalované L., akciové společnosti, zastoupené Mgr. L. D., advokátem o 523.123,80 Kč ze směnky s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 33 Cm 101/2001, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 21. dubna 2005, č. j. 9 Cmo 256/2004 - 146, tak, že dovolání zamítl.

Z odůvodnění:

Napadeným rozsudkem změnil odvolací soud rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. února 2004, č. j. 33 Cm 101/2001 - 107, tak, že ponechal v plném rozsahu v platnosti směnečný platební rozkaz vydaný Krajským soudem v Hradci Králové dne 1. března 2001 pod č. j. Sm 543/2000 - 17 (I. výrok) a současně rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (II. výrok).

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně, ne však s právním hodnocením věci. V odůvodnění rozhodnutí uvedl, že z obsahu námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu je zřejmé, že se žalovaná bránila tvrzením, že společnost N. V. s. r. o. hodlala zajistit své závazky z leasingové smlouvy směnkami, mezi nimi i spornou směnkou, avalovanou žalovanou, což žalovaná nejprve odmítala. Podle námitek měla žalovaná podepsat spornou směnečnou listinu 27. dubna 1998 společně s dalšími směnečnými tiskopisy, a to až po ujištění N. V. s. r. o., že podepisovaná listina není směnkou. Na její nezávaznost žalovaná usuzovala z toho, že v době kdy ji podepisovala, nebyla podepsána výstavcem, ohledně podpisu neexistovala žádná dohoda, nebyl v ní uveden údaj splatnosti a směnečný závazek ani nemohl být splatný na viděnou, když směnečník po 64 dnech od podpisu směnky zanikl. Žalovaná tvrdí, že podepsala-li listinu, která měla být směnkou, učinila tak v omylu, když jejím úmyslem nebylo ručit za směnečný závazek společnosti, která již více než dva roky neexistuje a neexistovala v době splatnosti směnky. Dále odvolatelka namítla, že jí směnka nebyla předložena k placení. Bránila se i tvrzením, že s ohledem na to, že společnost V., a. s. uhradila pouze sedm leasingových splátek, byl jí předmět leasingu odebrán a majitel jej prodal; tím podle žalované zanikla povinnost této společnosti hradit leasingové splátky jakož i povinnost žalované coby avala k úhradě sporné směnky pro její zaplacení.

Odvolací soud odkázal na znění článku I. § 10 zákona č. [191/1950](#) Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“), dle kterého, nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabyl směnku ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí. Z čl. I. § 30 odst. 1 a § 31 odst. 4 směnečného zákona pak vyplývá, že zaplacení směnky může být pro celý směnečný peníz nebo pro jeho část zaručeno směnečným rukojemstvím, přičemž v rukojemském prohlášení je třeba udat toho, za koho se rukojemství přejímá.

Podstatná pro posouzení toho, zda v daném případě šlo o směnku úplnou, byla podle odvolacího soudu její podoba v době emise směnky, tj. kdy v době, kdy byla směnka uvedena do oběhu. Dále odvolací soud uzavřel, že směnečný zákon nestanoví pořadí podpisů osob uvedených na vznikající směnce, ani pořadí zápisů na směnce. Je zřejmé, že vznikající směnka a zápisy a podpisy na ní nemohou být učiněny v jeden okamžik, ale vznikají postupně.

Dle názoru odvolacího soudu lze v projednávaném případě cizí směnky vystavené žalobkyní na její vlastní řad za okamžik emise směnky (jejího uvedení do oběhu) považovat okamžik, kdy směnku nabyt první majitel (remitent). K tomu v daném případě došlo po přijetí směnky společností N. V., s. r. o. (dále též „příjemce“), poté, co žalovaná jako aval učinila prohlášení, že přejímá směnečné rukojemství za příjemce, po doplnění směnky o další údaje požadované čl. I. § 1 směnečného zákona a konečně po podpisu směnky výstavcem. Tímto způsobem byla dána sporná směnečná listina do oběhu již jako směnka mající zákonem požadované náležitosti a nemůže proto uspět obrana žalované, poukazující na neexistenci dohody o vyplňovacím právu směnečném a z toho důvodu vytýkající sporné směnce neplatnost.

Odvolací soud uzavřel, že neexistence podpisu výstavce cizí směnky v době, kdy aval učinil rukojemské prohlášení, nemá vliv na existenci směnečného závazku avala, který se v souladu s čl. I. § 31 odst. 4 směnečného zákona zaručil za zcela určitou směnečně zavázanou osobu; potud odkázal na shodný názor publikovaný v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Odo 483/2002 (jde o rozsudek ze dne 25. března 2003, uveřejněný v časopisu Soudní judikatura číslo 4, ročník 2003, pod číslem 62).

K námitce žalované, že na směnku připojila svůj podpis jako aval za příjemce až po ujištění N. V., spol. s r. o., jako avaláta, že podepisuje neplatnou směnku, čímž měla být uvedena v omyl, odvolací soud uvedl, že ustanovení § 49a občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“) o neplatnosti z důvodu omylu je založeno na relativní neplatnosti úkonu učiněného v omylu a námitku této neplatnosti je možno vznášet pouze ve vztahu mezi určitými osobami, a to mezi osobou jednající v omylu a mezi osobou, které byl právní úkon určen. V daném případě však nebylo určeno prohlášení avala (žalované) avalátovi (N. V. s. r. o.), nýbrž prvnímu vlastníku směnky (remitentovi), jímž byla žalobkyně. Ohledně žalobkyně nebylo v námitkách tvrzeno nic, co by odůvodňovalo závěr, že žalobkyně žalovanou tvrzený omyl vyvolala nebo o něm musela vědět.

Podle odvolacího soudu neobstojí ani námitka žalované, že po odběru předmětu leasingu jeho vlastníkem pro neplacení nájemného (leasingových splátek) a po zpeněžení předmětu leasingu, zanikla povinnost příjemce směnečného závazku hradit leasingové splátky a zanikla tak i povinnost žalované k úhradě směnky pro její zaplacení. K této námitce odvolací soud uzavřel, že námitka úhrady spornou směnkou zajišťovaného směnečného závazku není za této situace projednatelná pro její neodůvodněnost, pokud žalovaná nevymezila, jaký konkrétní závazek vyplývající z leasingové smlouvy měla sporná směnka zajišťovat.

K námitce žalované, že jí nebyla předložena směnka k placení, odvolací soud uzavřel, že tato byla domicilována u K. b., a. s., expozitury ve V. a pouze této měla být předkládána.

Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Co do jeho přípustnosti odkázala na ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), co do důvodů namítá, že řízení bylo stíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, (§ 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.), a dále, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.).

Dovolatelka namítá, že odvolací soud vycházel z toho, že „žalovaná listina“ byla emitována jako blankosměnka a zabýval se pouze otázkou, zda v okamžiku podpisu avala může na směnce chybět podpis výstavce. Žalobkyně však začala - v rozporu s ustanovením § 205a o. s. ř. - tvrdit, že jde o

blankosměnku, až v odvolání, a během celého řízení neprokázala, že předmětná směnka byla skutečně emitována jako blankosměnka.

Dovolatelka „se neztotožňuje“ s právním názorem odvolacího soudu, že „podstatou posouzení, zda v daném případě šlo o směnku úplnou, byla její podoba v době emise směnky.“ Vyslovuje právní názor, že z ustanovení § 1, § 2 a § 3 směnečného zákona ve vztahu k ustanovení § 30 směnečného zákona, je nutno dovodit, že směnečný rukojmí může převzít ručení na směnce, která již má náležitosti směnky, přičemž v případě absence podpisu výstavce nemohlo jít o směnku neúplnou ve smyslu ustanovení § 10 směnečného zákona, ale v okamžiku podpisu rukojmího šlo o směnku neplatnou. Tuto neplatnost nemohla žalobkyně zhojit dodatečným podpisem za výstavce, učiněným až po podpisu směnečníka a žalované.

Dále dovolatelka namítá, že ručit lze pouze za existující závazek. Argumentuje tím, že šlo-li v době, kdy listinu podepsala, o směnku neplatnou, resp. o listinu, která nemá všechny nutné náležitosti směnky, nemohl ani žádný závazek z této listiny v době podpisu žalované vzniknout. Poukazuje dále na to, že listina sloužila jako „zajišťovací institut“, když měla k jedné určité leasingové smlouvě zajišťovat tři leasingové splátky, avšak v době podpisu listiny žalovanou nebyla žádná leasingová smlouva uzavřena a tudíž neexistoval závazek, na základě kterého by bylo možno předmětnou listinu uplatnit.

Dovolatelka dále uvádí, že kdyby aval „směřoval za osobu“, která není dlužníkem, není na směnce podepsána, nemůže být ani závazku avalisty. V daném případě byl na listině jako první podepsán avalista a až poté se podepsal akceptant.

Dovolatelka rovněž nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, dle kterého za okamžik emise směnky (jejího uvedení do oběhu) lze v projednávaném případě považovat okamžik, kdy směnku nabyl první majitel (remitent). Má za to, že tento právní názor je v rozporu s ustanovením § 5 zákona č. [591/1992](#) Sb., který stanoví, že cenný papír je vydán (emitován) dnem, kdy splňuje všechny náležitosti pro něj zákonem nebo jiným právním předpisem stanovené a kdy se v souladu se zákonem stane majetkem prvního nabyvatele. Dle dovolatelky v daném případě nelze tvrdit, že okamžikem předání listiny došlo k její emisi, když v době předání prvnímu majiteli neměla listina všechny nutné náležitosti směnky.

Dovolatelka napadá i závěr odvolacího soudu, dle kterého ve směnečném zákoně není uvedeno, v jakém časovém pořadí má být listina, o které se uvažuje, že by v budoucna mohla být směnkou, podepsána a namítá, že „z celého smyslu zákona“ je zřejmé, že první impuls jde od výstavce, který dává příkaz nějaké osobě k zaplacení směnečného peníze, následovat by měl podpis akceptanta, který tento příkaz přijímá a konečně po těchto podpisech může být na listině, která již splňuje všechny náležitosti směnky, úplné nebo neúplné, pořízen podpis avala.

Vadu řízení pak dovolatelka spatřuje v tom, že odvolací soud tím, že potvrdil rozsudek soudu prvního stupně z jiného důvodu, aniž před vydáním potvrzujícího rozsudku seznámil účastníky řízení se svým právním názorem, a aniž jim umožnil se k němu vyjádřit, porušil zásadu dvojinstančnosti řízení; tím ve svých důsledcích zasáhl do práva žalované na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

Dovolatelka navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání obsáhle argumentuje na podporu napadeného rozhodnutí a navrhuje, aby dovolání bylo zamítnuto.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Dovolací soud především uzavřel, že tvrzení dovolatelky, že odvolací soud založil své rozhodnutí na tom, že směnka, ze které se žalobkyně domáhá plnění (dále jen „směnka“), byla původně blankosměnkou, je nesprávné.

Odvolací soud naopak dovodil, že pro posouzení toho, zda šlo o směnku úplnou, byla rozhodující její podoba v době, kdy byla uvedena do oběhu a uzavřel, že „byla dána do oběhu již jako směnka mající zákonem požadované náležitosti a nemůže proto uspět obrana žalované, poukazující na neexistenci dohody o vyplňovacím právu směnečném a z toho důvodu vytykající sporné směnce neplatnost.“

Z tohoto důvodu jsou nevýznamné námitky dovolatelky vytykající odvolacímu soudu porušení ustanovení § 205a o. s. ř., jakož i námitky směřující k tvrzeným závěrům odvolacího soudu, že směnka byla původně neúplná; dovolací soud se jimi proto dále nezabýval.

Dovolací soud se rovněž ztotožnil se závěrem odvolacího soudu, že nedostatek podpisu výstavce cizí směny na směnce v době, kdy aval učinil rukojemské prohlášení, nemá vliv na existenci směnečného závazku avala. Směnečný zákon ani jiný právní předpis nestanoví, v jakém pořadí mají být na směnečnou listinu přičiněny jednotlivé údaje či podpisy, námitka dovolatele, že směnečné rukojemství lze převzít pouze podpisem na listině „která již má náležitosti směny“ proto nesprávná není.

Dovolací soud přitakal i závěru odvolacího soudu, že za okamžik uvedení cizí směny do oběhu je třeba považovat okamžik, kdy směnku obsahující všechny náležitosti, nabyt první vlastník směny (remitent). K tomu v daném případě došlo až poté co žalovaná jako aval učinila prohlášení, že přejímá směnečné rukojemství za příjemce, po doplnění směny o další údaje požadované čl. I. § 1 směnečného zákona a konečně po podpisu směny výstavcem. Tímto způsobem byla dána směnečná listina do oběhu již jako směnka mající zákonem požadované náležitosti. Uvedený závěr jednoznačně vyplývá z ustanovení § 5 zákona č. [591/1992](#) Sb. ve vazbě na úpravu náležitostí směny a převzetí závazků z ní ve směnečném zákoně.

K námitce dovolatelky, že v době, kdy podepsala směnečnou listinu, nebyla uzavřena leasingová smlouva, kterou měla směnka zajišťovat a tudíž neexistoval závazek, na základě kterého by bylo možné listinu uplatnit, takže převzala aval za osobu, která nebyla dlužníkem, dovolací soud konstatuje, že tuto námitku dovolatelka nevznesla v námitkách proti směnečnému platebnímu rozkazu. I kdyby to však učinila, šlo by o námitku nepodstatnou, neboť pro posouzení existence závazku avalisty je rozhodné, zda závazek zajištěný směnkou existoval v době, kdy byla uplatněna práva ze směny. Neexistenci takového závazku však dovolatelka netvrdila.

Nedůvodná je i námitka, že odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně z jiného důvodu, aniž před vydáním potvrzujícího rozsudku seznámil účastníky řízení se svým právním názorem, a ani jim umožnil se k němu vyjádřit. Jak patrně z rozhodnutí soudů obou stupňů, je rozsudek odvolacího soudu rozsudkem měnícím, nikoli potvrzujícím. K tomu dovolací soud dodává, že o porušení zásady dvouinstančnosti řízení by za situace, kdy odvolací soud změnil rozhodnutí soudu prvního stupně, protože zaujal jiný právní názor, šlo jen, kdyby bylo ke správnému rozhodnutí o věci samé zapotřebí podstatných (pro rozhodnutí zásadně významných) skutkových zjištění, která neučinil soud prvního stupně, popřípadě která tento soud učinil, ale vzhledem k nesprávnému právnímu názoru, který zaujal, na nich své rozhodnutí nezaložil a odvolací soud by bez toho, aniž by věc vrátil soudu prvního stupně, ve věci sám rozhodl. Tak tomu ale v projednávané věci nebylo.

Protože se dovolatelce prostřednictvím uplatněných dovolacích důvodů správnost právního posouzení věci odvolacím soudem zpochybnit nepodařilo, Nejvyšší soud dovolání podle ustanovení §

243b odst. 2 věty první o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)